

КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ

*Рецензія на монографію В. М. Шейка *Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти)* : монографія / Василь Шейко ; Національна акад. мистецтв України, Ін-т культурології. — К., 2011. — 624 с.*

На сьогодні існує значна кількість наукових та науково-навчальних видань, присвячених історії та теорії української культури. Однак недостатньо написано праць, в яких історія й теорія культури України розглядалася б у глобалізаційно-цивілізаційних вимірах. Спостерігаються лише поодинокі випадки виходу друком наукових досліджень, в яких би автори торкалися історико-методологічних аспектів культурологічної парадигми, зокрема — стосовно вітчизняної культури.

Рецензована фундаментальна праця В. М. Шейка є ще одним вагомим результатом багаторічних плідних досліджень її автора — одного з провідних українських культурологів сьогодення, доктора історичних наук, професора, фундатора, завідувача першої створеної на терені нашої країни кафедри культурології, ректора Харківської державної академії культури, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України, заслуженого діяча мистецтв України, президента Української асоціації культурологів, котрий ґрунтовно і послідовно студіює проблеми української культури за глобалізаційно-цивілізаційної доби.

Логічно виваженою є структура наукового видання, яку складають такі головні елементи: передмова; вступ; сім розділів; двадцять п'ять підрозділів, частина з яких має ще детальнішу нумерацію; замість післямови; список джерел та літератури. Свідченням фундаментальності монографії В. М. Шейка є не лише її обсяг (624 сторінки), але й зміст розділів, серед яких:

1. Аналіз літератури та джерел дослідження.
2. Культура та глобалізація: історико-методологічні засади.
3. Культура та глобалізація: формування історико-теоретичних основ.
4. Міжнародні культурні зв'язки в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі.
5. Міжнародні культурні зв'язки України в добу глобалізаційної цивілізації.
6. Художньо-літературні трансформації в Україні в добу глобалізації.
7. Аспекти розвитку культури новітньої України в загальноосвітньому контексті.

Це надало можливості авторові монографії системно, повно і послідовно висвітлити принципи положення розвитку культури України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі.

Дослідник проаналізував величезний обсяг основних джерел та літератури з проблем культурології в цілому й історії та теорії культури України зокрема. Особлива й основна увага при цьому приділяється історико-теоретичним, історико-методологічним проблемам культури. Адже, зважаючи на існуючу кризу методології науки й галузі культури, такий підхід до розгляду культурологічної проблематики є надзвичайно продуктивним і актуальним.

Усе вищевикладене дозволило авторові монографії плідно проаналізувати та цілісно охарактеризувати концептуальні засади як традиційних, так і сучасних проблем історії та теорії становлення і розвитку культури України. При цьому еволюція української культури розглядається в контексті розвитку світової культури та глобальної цивілізації. Слід зауважити, що в монографії означені проблеми висвітлюються за допомогою сучасних методологічних концепцій. Особливо успішно й інноваційно реалізується ідея нелінійності розвитку культур загалом та вітчизняної культури зокрема. Отже, національна культура розглядається як основна форма самореалізації як такої.

Умотивовано з'ясовується В. М. Шейком також ідея формотворчої ролі культури у визначенні рівня цивілізаційного розвитку історико-теоретичних засад вітчизняної культурології в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі.

Змістовно аргументовано виявлено міжнародні культурні зв'язки України, які сприяли й надалі сприяють її подальшому збагаченню й розвитку в сучасному глобалізаційно-цивілізаційному просторі; оригінальними є науково обґрунтовані аналітичні роздуми науковця щодо аналізу кризових явищ сучасної культури та цивілізації. При цьому автор робить удалу, на наш погляд, спробу моделювання, прогнозування можливостей подолання кризових явищ вітчизняного культурологічного простору України.

Заслужовує на особливу увагу й прагнення автора рецензованої праці проаналізувати й інші багатомірні складові культурно-мистецького розвитку України. Так, наприклад, вражає своєю самобутністю матеріал про еволюцію художньо-літературних трансформацій в Україні за глобалізаційної доби.

Водночас можна висловити й деякі побажання, які б, на нашу думку, сприяли авторові монографії в його подальших фундаментальних наукових розвідках щодо цієї соціально значущої та професійно важливої проблематики. Наприклад, більше уваги приділити морально-духовним, ціннісно-мотиваційним підвалинам. Адже, як відомо, культура є, перш за все, світом людини,

що репрезентує сферу прояву сутнісних сил особистості й суспільства, цінності добра і краси, істини та свободи.

Загалом же слід усіляко привітати вихід друком чергової інноваційної монографії В. М. Шейка «Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти)» — фундаментальної культурологічно-методологічної праці, яка стане в нагоді всім, хто цікавиться проблемами історії й теорії культури в цілому й культури України зокрема.

Надійшла до редколегії 20.05.12